

REMISSVAR

2017-02-06

dnr 5.2.1-2016-1550

Sámediggi
Sámedigge
Sámediggie
Saemiedigkie

Länsstyrelsen i Västernorrland

Kopia:
Timrå kommun

Remissvar Timrå kommuns översiktsplan samrådshandling

Sametinget i Sverige är både en statlig myndighet och ett folkvalt samiskt parlament. Sametingets syfte är att förbättra de svenska samernas möjligheter som ursprungsfolk att bevara och utveckla sin kultur. Sametinget har tagit del av samrådshandlingarna och lämnar följande synpunkter.

Hela Timrås kommun är inom renskötselområde och Sametinget anser inte att det framgår i översiktsplanen. Planen saknar även redovisning över hur en eventuell nybyggnad eller utbyggnad av redan befintlig bebyggelse eller andra etableringar skulle komma att påverka renskötseln. De samiska traditionella kunskaperna är centrala i förvaltningen av vårt landskap. Det är viktigt att i fysisk planering komma ihåg betydelsen av det omgivande landskapet och kopplingen till att allt har ett samband och påverkas av varandra, kultur är inte frångått de ekologiska och sociala perspektiven. Den samiska kulturen är beroende av de traditionella markerna och staten har ansvar att skydda den samiska kulturen och dess markanvändning. Vikten av helhetsperspektiv och sektorövergripande synsätt är förutom i den samiska kulturen också kopplad till bland annat grön infrastruktur, Europeiska landskapskonventionen och Konventionen om biologisk mångfald. En förutsättning för både ekosystemtjänster och biologisk mångfald, vilket är direkt kopplat till renar och renskötseln, är helhetssyn på landskapet.

Samråd

Det framgår inte om samråd skett med berörda samer. De berörda samerna ska involveras i planarbetet i ett så tidigt skede som möjligt. De berörda samebyarna som har renbetesområden inom kommunen är sakägare och Sametinget anser att följande ska uppfyllas i samrådsprocessen mellan kommunen och samebyar:

- Den traditionella näringen får inte bli tillintetgjord.
- Samrådsförfarandet har varit omfattande och har resulterat i ett positivt stöd för åtgärden hos en majoritet av de rådfrågade.
- Samebyarna ska få så mycket information om åtgärden att de kan fatta ett informerat beslut om projektet och om de så önskar lämna sitt "fritt och informerade samtycke"

Cujuhus/adress	Telefodna/telefon	Fáksa/telex
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: kansli@sametinget.se		
Org.nr.: 202100-4573		www.sametinget.se

- Samebyarna ska ges möjlighet till ett effektivt deltagande och ett faktiskt inflytande. För att nå ett effektivt deltagande avses; tidsaspekten, ekonomiska resurser och att inga andra faktorer redan låst förutsättningarna.
- Den samiska kulturen och de samiska rättigheterna ska respekteras.

Allmänt om renskötselrätten

Renskötselrätten är enligt 1 § rennäringslagen den rätt som personer av samisk härkomst har att använda mark och vatten till underhåll för sig och sina renar. Denna bruksrätt räknas liksom andra bruksrätter – t.ex. vanlig nyttjanderätt och servitut – till kategorin särskild rätt till fastighet. Renskötselrätten är en civil rättighet som vissa bestämda personer har och som gäller på ett visst markområde och den gäller för obegränsad tid. En enskild markägare kan inte avsluta förhållandet att renskötselrätt gäller på hans eller hennes mark genom uppsägning. Renskötselrätten har således ett starkt skydd enligt lag. Enligt rennäringslagen krävs ett förfarande där regeringen upphäver rätten för att den skall upphöra att gälla. I sådana fall tillämpas expropriationslagens bestämmelser i tillämpliga delar. Bestämmelsen om egendomsskydd i 2 kap. 18 § regeringsformen gäller även för samernas renskötselrätt. Att renskötselrätten ska skyddas innebär att en kommun vid planering av mark måste ta hänsyn till vilka ingrepp som kan accepteras för att renskötselrätten inte ska kränkas.

Miljö kvalitetsmål

Sametinget anser att miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö är relevant både för länet och kommunen då planen kan komma att påverka förutsättningarna för att nå miljö kvalitetsmålet. Samiska traditionella kunskaper och renskötselns framtid är avgörande för att nå miljömålet. Renen kräver vidsträckta sammanhängande områden året om från kust till fjäll. Även om miljö kvalitetsmålet syftar till att bibehålla karaktären av betespräglad landskap i fjällen måste åtgärderna i arbetet med etappmål innefatta förutsättningar för berörda fjäll- och skogssamebyars hela renskötsel, inklusive betes- och flyttningsförhållanden i kust- och skogsland nedanför fjällen. Renarna som nyttjar naturresurserna bidrar till att den biologiska mångfalden hålls i balans.

Riksintresse för rennäringen

Kärnan i att områden av riksintresse för rennäringen utses, är att samerna har status som urfolk och folk och därigenom rätt att utöva sin kultur och en grad av självbestämmande över sin kultur och sina traditionella näringar. Staten ska därmed tillförsäkra att rennäringen som är en traditionell näring ska kunna fortsätta existera och då är markerna av den största betydelse. Den samiska kulturen är beroende av de traditionella markerna och staten har ansvar att skydda den samiska kulturen och dess markanvändning. Områden av intresse för renskötsel ska så långt möjligt skyddas mot sådana åtgärder.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS

Sametinget anser inte att kommunen ska peka ut LIS-områden inom riksintresse för rennäringen. Ula 1 Stor-Laxsjön berör ett kärnområde av riksintresse för rennäring. I det området planeras utveckling av turism och besöksnäring. Ökad mänsklig aktivitet kan komma att störa renarnas betesro, flytt av renar och renarnas fria strövning. Till områden av riksintressen för rennäringen måste därför buffertzoner och funktionella samband finnas. I Ula 3 Röjesjön finns möjlighet till fler fritidshus och angränsar till en flyttled av riksintresse

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/telex
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: kansli@sametinget.se		
Org.nr.: 202100-4573		www.sametinget.se

för rennäringen. Ett fritidshus kan inte i sig innebära påtaglig skada på riksintresseområdet däremot kan fler byggnader samt den mänskliga aktiviteten kring ett fritidshusområde medföra påtaglig skada. Byggnation i direkt anslutning till flyttleden kan leda till att flyttledens användande försvåras eller omöjliggörs. Det finns risk att samiska kulturhistoriska lämningar går förlorade då många finns intill vatten och vattendrag där man bott, flyttat och betat med renarna.

Klimatanpassning

De samiska näringarna främjar en cirkulär ekonomi och visar vägen till att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och negativ miljöpåverkan. Renskötseln lider redan av klimatförändringar genom återkommande vintrar med låsta betesförhållanden av istäckta marklavar och dessutom borthuggna hänglavsbarande skogar. Forskningen lyfter fram att konkurrerande markanvändning är en av de faktorer som har störst betydelse för renskötseln och att det även kommer att ha stor betydelse för effekterna av ett förändrat klimat. Vilket innebär att tillgången till olika betesmarker och flexibilitet att nyttja dem vid olika årstider och väderförhållanden är mycket viktigt för renskötselns klimatanpassningsmöjligheter.

I detta ärende har Sametingets näringslivschef beslutat. Föredragande har varit samhällsplaneraren.

Lars-Ove Sjajn
Näringslivschef

Anne Walkeapää
Samhällsplanerare

Cujuhus/adress

Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA
Besök: Adolf Hedinsvägen 58
e-post: kansli@sametinget.se
Org.nr.: 202100-4573

Telefodna/telefon

0980 - 780 30 (växel)

Fåksa/telefax

0980 - 780 31

www.sametinget.se